

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA
VHUVHILI (SAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

LA RA 2012

MARAGA: 80

TSHIFHINGA: awara 2

Bammbiri ili li na masiatari a 7.

PFESESANI

1. Bammbiri heli li na KHETHEKANYO THARU:

KHETHEKANYO YA A: Zwibveledzwa zwa vhusiki (Maanea) (40)
KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwilapfu zwa vhudavhidzani (20)
KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa zwipufhi zwa vhudavhidzani (20)
2. Fhindulani mbudziso NTHIHI u bva kha khethekanyo INWE NA INWE.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa ngalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE NA INWE kha siatari liswa.
5. Ni fanela u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii na zwiinwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wanu. Pulane yanu i tea u rangela maanea.
6. U pulana hothe hu tea u sumbedzwa ngauralo. Ni eletshedzwa u thutha pulane yothe nga u tala mutalo u budekanyaho khayoy.
7. Khethekanyani zwifhinga zwanu nga ndila i tevhelaho:

KHETHEKANYO YA A: minetse ya 60
KHETHEKANYO YA B: minetse ya 30
KHETHEKANYO YA C: minetse ya 30
8. Nomborani phindulo dzanu sa zwe thoho dza nomboriswa zwone kha bammbiri la mbudziso.
9. Nani phindulo inwe na inwe thoho yo teaho. Musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi, maipfi a re kha thoho ye na nanga ha tei u katelwa kha itsho tshivhalo.
10. Nwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI (MAANEA)**MBUDZISO 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 200 u swika 250.

- 1.1 No nangwa sa mutambi wa ḍuvha musi tshikolo tsha haṅu tshi tshi khou tamba bola na tsha St. Brendāns. Nwalani maanea nga ṭhoho ine ya ri:

Zwe zwa bvelela ilo ḍuvha a thi nga zwi hangwi

[40]

- 1.2 Malume waṅu o fuwa mmbwa ya vhuhali ine ya linda muḍi. Inwi no dzhena nge na humbula uri yo vhofhiwa. Nwalani maanea nga ṭhoho ine ya ri:

Ḍuvha le nda lunwa nga mmbwa

[40]

- 1.3 Khaladzi aṅu u shuma Amerika. O ni humbela uri ni mu dalele. Nwalani maanea nga ṭhoho ine ya ri:

Lwendo lwanga lwa u ya Amerika

[40]

- 1.4 Tshikoloni tsha hanu hu na vhadededzi vhanzhi. Fhedzi hu na mudededzi muthihi we a ni funza na u ni thusa kha vhutshilo lune ni nga si mu hangwe. Nwalani maanea nga thoho ine ya ri:

Mudededzi ane nda sa do mu hangwa

[40]

- 1.5 Musi muthu a tshi todou fara lwendo a nga shumisa zwiendedzi zwo fhambanaho fhanu Afrika Tshipembe. A nga tshimbila muyani, badani na madini. Nwalani maanea nga thoho ine ya ri:

Vhuendi Afrika Tshipembe

[40]

- 1.6 Sedzani tshifanyiso tshi re afho fhasi ni nwale maanea nga thoho heyi:

Duvha le nda giradzhuweitha

[40]

- 1.7 Vhabebi vhanu vho lovha vhothe no sala na makhulu vhane vha khou ni thusa kha zwithu zwinzhi. Nwalani maanea nga thoho ine ya ri:

Makhulu wanga

[40]

- 1.8 Vhana vha ano maduvha a vha tsha thetshelesa vhabebi na vhathu vhahulwane. Vha didzhenisa kha zwithu zwo vhfahaho. Vha nwa mahalwa, vha shavha tshikolo na zwiwe zwinzhi. Nwalani maanea nga thoho ine ya ri:

Vhana vha musalauno

[40]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

40

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 2**

Fhindulani mbudzo NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 80 u swika 100.

2.1 VHURIFHI HA TSHIOFISI

No vbona khungedzelo ya mushumo kha inwe ya dzigurandṱa. Hu khou toṱea mushumi o gudelaho khomphuyutha ngeno e na Giredi ya 12. Nṱalani luṱwalo lwa khumbelo ya mushumo uyu.

[20]**2.2 MUFHINDULANO**

No renga zwiambaro kha linwe la mavhengele a divheaho. Ni tshi swika hayani na wana uri zwiambaro ndi zwituku. Nṱalani mufhindulano vhukati haṅu na muṅe wa vhengele ane a si khou pfesesa ni tshi humisa zwiambaro izwo.

[20]**2.3 THAMBO**

Mukomana waṅu u khou vhuya a tshi bva London. O vha o ya u guda. Zwino u khou vhuya o vuledza pfunzo dza M.A. Rambani khonani yaṅu uri a ḑe vhuṱamboni ha u mu ṱanganedza.

[20]**ṬHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 20**

KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 3**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 60 u swika 80.

3.1 MASIA

Ni khou shuma kule na hayani. No wana na nṅdu henengei hune na shuma hone. Khoti aṅu vha khou ḁa u ni dalela. Vha laedzeni u bva tshititshini tsha tshidimela u swika hune na dzula hone u itela uri vha si xele.

[20]**3.2 FULAYA**

Musi tshikolo tshi tshi khou ṱodou vala ho mbo ḁi humbulwa nga lwendo lwa u ya Zimbabwe. Vhana vhanzhi a vho ngo zwi pfa. Nwalani fulaya ine ya ḁo ṅewa mutshudeni muniwe na muniwe ane na ḁo ṱangana nae.

[20]**3.3 KHUNGEDZELO**

Ni khou rengisa mitshelo yo fhambanaho. Itani khungedzelo ya zwine na khou rengisa zwone.

[20]

ṬHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C:	20
MARAGAGUTE:	80